

Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 12: Krav til procedurer på tandklinikker

Infection control in the health care sector –
Part 12: Requirements for procedures in dental clinics

DS 2451-12

København

DS projekt: M221043

ICS: 11.020; 11.060.01

Første del af denne publikations betegnelse er:

DS, hvilket betyder, at det er en standard udarbejdet på nationalt niveau.

DS-publikationen er på dansk.

Denne publikation erstatter: DS 2451-12:2001 og DS 2451-12/Ret.1:2002.

DS-publikationstyper

Dansk Standard udgiver forskellige publikationstyper.

Typen på denne publikation fremgår af forsiden.

Der kan være tale om:

Dansk standard

- standard, der er udarbejdet på nationalt niveau, eller som er baseret på et andet lands nationale standard, eller
- standard, der er udarbejdet på internationalt og/eller europæisk niveau, og som har fået status som dansk standard

DS-information

- publikation, der er udarbejdet på nationalt niveau, og som ikke har opnået status som standard, eller
- publikation, der er udarbejdet på internationalt og/eller europæisk niveau, og som ikke har fået status som standard, fx en teknisk rapport, eller
- europæisk præstandard

DS-håndbog

- samling af standarder, eventuelt suppleret med informativt materiale

DS-hæfte

- publikation med informativt materiale

Til disse publikationstyper kan endvidere udgives

- tillæg og rettelsesblade

DS-publikationsform

Publikationstyperne udgives i forskellig form som henholdsvis

- fuldtekstpublikation (publikationen er trykt i sin helhed)
- godkendelsesblad (publikationen leveres i kopi med et trykt DS-omslag)
- elektronisk (publikationen leveres på et elektronisk medie)

DS-betegnelse

Alle DS-publikationers betegnelse begynder med DS efterfulgt af et eller flere præfikser og et nr., fx **DS 383**, **DS/EN 5414** osv. Hvis der efter nr. er angivet et **A** eller **Cor**, betyder det, enten at det er et **tillæg** eller et **rettelsesblad** til hovedstandard, eller at det er indført i hovedstandard.

DS-betegnelse angives på forsiden.

Overensstemmelse med anden publikation:

Overensstemmelse kan enten være IDT, EQV, NEQ eller MOD

- **IDT:** Når publikationen er identisk med en given publikation.
- **EQV:** Når publikationen teknisk er i overensstemmelse med en given publikation, men præsentationen er ændret.
- **NEQ:** Når publikationen teknisk eller præsentationsmæssigt ikke er i overensstemmelse med en given standard, men udarbejdet på baggrund af denne.
- **MOD:** Når publikationen er modificeret i forhold til en given publikation.

Indholdsfortegnelse

	Side
Forord	4
Indledning	6
1 Anvendelsesområde	6
2 Normative referencer	6
3 Definitioner	6
4 Krav	9
4.1 Ledelsessystem	9
4.2 Personale.....	9
4.3 Lokaler og inventar	10
4.4 Patientbehandling	13
4.5 Vask, opbevaring og håndtering af tekstiler til flergangsbrug	16
4.6 Rengøring, desinfektion, sterilisation og opbevaring af instrumenter til flergangsbrug bortset fra turbiner, hånd- og vinkelstykker	17
4.7 Rengøring, desinfektion, sterilisation og opbevaring af turbiner, hånd- og vinkelstykker m.fl.....	22
4.8 Tandteknisk arbejde	25
4.9 Vandkvalitet i dentalunits	27
4.10 Trykluft i dentalunits.....	28
4.11 Opbevaring og håndtering af sterilt medicinsk udstyr til engangsbrug.....	28
4.12 Opbevaring og håndtering af dentalmaterialer og lægemidler.....	29
5 Krav til måle- og observationsmetoder	31
6 Krav til personaleansvar og -uddannelse	31
Anneks A (informativt) Evidensgradering af studier og kategorisering af kritiske grænser	32
Anneks B (informativt) Autoklavering	42
Anneks C (informativt) Holdbarhed af indpakke instrumenter	43
Bibliografi	44
Referencer	44
Supplerende litteratur	48

Forord

Denne standard henvender sig primært til fagpersoner, som beskæftiger sig med infektionshygiejne med henblik på udarbejdelse af lokale retningslinjer og implementering i sundhedssektoren.

Standarden er udarbejdet af standardiseringsudvalget S-354, Hygiejne i sundhedssektoren, sammen med en række øvrige standarder i to serier af standarder for styring af infektionshygiejne. Standardserierne er oplyst i oversigten nedenfor.

Standarden er del 12 i DS 2451-serien med faglige krav til styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren.

Standarden henvender sig også til sygehusledelser, klinikledelser, kvalitetsorganisationer, hygiejneorganisationer, akkrediteringskoordinatorer, auditorer, surveyors og de dokumentansvarlige, som skal skrive, redigere, godkende og udgive den sundhedsfaglige organisations retningslinjer til brug for og understøtning af det øvrige personales virke.

De to serier af standarder er tilvejebragt som et samarbejde mellem standardiseringsudvalget, Statens Serum Institut og Dansk Standard¹⁾ (DS). Ved standardiseringsarbejdets etablering ydede det daværende Indenrigs- og Sundhedsministerium for perioden 1999 til 2002 et væsentligt tilskud til finansiering af udviklingsarbejdet.

Denne standard har været offentliggjort til høring i perioden 2011-06-15 til 2011-08-15.

Denne standard erstatter DS 2451-12:2001.

Oversigt over DS 2450- og DS 2451-serierne:

DS 2450-serien omhandler krav til kvalitet i sundhedssektoren:

- DS 2450-1²⁾ *Krav til sundhedssektorens ledelsessystemer – Styring af risiko og infektionshygiejne*
- DS 2450-2 *Krav til sundhedssektorens ledelsessystemer – Integration af styring af risiko og infektionshygiejne i kvalitetsledelse*
- DS 2450-3 *Krav til sundhedssektorens ledelsessystemer – Del 3: Ordliste for DS 2450-1, DS 2450-2 og DS 2451-serien*
- DS 2450-5 *Krav til sundhedssektorens ledelsessystemer – Grundprincipper og vejledning i brugen af DS 2450-1 og DS 2450-2.*

DS 2451-serien³⁾ omhandler krav til styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren:

- DS 2451-1 *Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 1: Krav til procedurer i almen lægepraksis*
- DS 2451-2 *Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 2: Krav til håndhygiejne*
- DS 2451-3 *Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 3: Krav til brug af intravaskulære katetre*
- DS 2451-4 *Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 4: Krav til overvågning og udredning af udbrud foretaget af en klinisk mikrobiologisk afdeling*
- DS 2451-5 *Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 5: Krav til perioperativ infektionsprofylakse*
- DS 2451-6 *Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 6: Krav til brug af urinvejskatetre og urininkontinenshjælpemidler*
- DS 2451-8 *Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 8: Krav til vask og håndtering af tekstiler til flergangsbrug*
- DS 2451-10 *Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 10: Krav til rengøring*
- DS 2451-12 *Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 12: Krav til procedurer på tandklinikker*
- DS 2451-13 *Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 13: Krav til genbehandling af steriliserbart medicinsk udstyr*

¹⁾ Dansk Standard blev pr. 1. januar 2009 omdannet til en almennyttig erhvervsdrivende fond under navnet Fonden Dansk Standard.

²⁾ DS 2450-1 erstatter DS 2450:2001.

³⁾ DS 2451-6:2001 (1. udgave) og DS 2451-7:2001 (1. udgave) er sammenlagt og i øvrigt revideret under betegnelsen DS 2451-6:2012 (2. udgave). DS 2451-11 er udgået. DS 2451-9 er udgået, og de kralelementer, der vedrører operationsstuer, er overført til DS 2451-5.

Denne 2. udgave af DS 2451-12 er blevet revideret og tilpasset under sagkyndig bistand af en arbejdsgruppe under S-354 bestående af:

- Bo T. Blok, Dentalbrancheforeningen
- Ellen V. G. Frandsen, lektor, dr.odont. Tandlægeskolen, Århus Universitet
- Heidi Lykke, produktchef, cand.pharm. Plandent
- Jette Holt, hygiejnesygeplejerske, cand.pæd.pæd, CEI Statens Serum Institut
- Lene Esmark, overtandlæge, Frederiksberg Kommunale Tandpleje
- Marianne Uhre, odontologisk konsulent, MPH, Tandlægeforeningen
- Morten V. Nielsen, Jun-air International A/S
- Ole Thomas Marker, underdirektør, tandlæge, MPA, Tandlægeforeningen (ordførende)
- Svend Gottlieb, Miele A/S
- Torben Kristensen, Dentalbrancheforeningen
- Tove Larsen, lektor, ph.d., Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet.

Anneks A til C i denne standard er informative.

Indledning

Formålet med infektionshygiejne (tidligere benævnt klinisk hygiejne) på tandklinikker er at hindre smittespredning i forbindelse med ophold, behandling og arbejde på tandklinikken. Derved forebygges infektioner, som patienter, personale og andre med tilknytning til tandklinikken ellers risikerer at pådrage sig. Fra udlandet kendes en række rapporter om overførsel af fx tuberkulose, MRSA (methicillin resistente *Staphylococcus aureus*), hepatitis B og herpes simplex virus på tandklinikker med efterfølgende sygdomsudvikling hos patient eller tandlæge [1], [2], [3], [4] i et enkeltstående tilfælde er der desuden påvist hiv-smitte fra tandlæge til patient [5]. Smitteopsporing i forbindelse med andre infektioner som fx luftvejsinfektioner, der kan spredes i aerosoler under tandbehandling, foretages derimod sjældent, så viden om den reelle smittespredning på tandklinikken er utilstrækkelig. Enkelte rapporter har dog påvist overførsel af *Pseudomonas aeruginosa* fra tandklinikens udstyr til patienter [6], [7] og identiske isolater af methicillinresistente stafylokokker hos tandlæger og på tandklinikken [8]. Ligeledes er der påvist forhøjet antistofniveau mod influenzavirus og *Legionella* hos tandlæger sammenlignet med normalbefolkningen [9], [10].

Tilrettelæggelsen af de infektionshygiejniske procedurer på tandklinikken tager udgangspunkt i det faktum, at smittebærere blandt såvel patienter som personale ikke altid kan identificeres. Følgelig må alle procedurer planlægges, således at risikoen for smitteoverførsel begrænses mest muligt uanset, hvem der er patient og behandler [11], [12], [13], [14]. Sådanne generelle (procedurereleterede) infektionshygiejniske forholdsregler er anbefalet af Sundhedsstyrelsen siden 1988 og er i overensstemmelse med retningslinjerne for hele det danske sundhedsvæsen, som tandklinikkerne er en del af [15], [16], [17], [18]. Principperne i denne standard adskiller sig således ikke fra det øvrige sundhedsområde, men her er tillige beskrevet en række forhold og procedurer, som er særligt aktuelle på tandklinikker.

Den infektionshygiejniske litteratur inden for tandlægeområdet er relativt sparsom. Derfor er den citerede litteratur oftest af evidensgrad C og D. I lighed med det øvrige sundhedsvæsen vil der imidlertid være konsensus om fastsættelse af kravene til god klinisk praksis. Se annek A.

En lang række områder inden for sundhedsvæsenet, herunder tandlægeområdet, er reguleret af lovgivningen. I denne standard er en del lovgivningsområder medtaget som krav. Gældende lovgivning kan findes på fx www.retsinfo.dk.

1 Anvendelsesområde

Formålet med denne standard er at fastlægge krav til de infektionshygiejniske rutiner ved undersøgelse og behandling på tandklinikker med henblik på at forebygge infektioner hos patienter og personale, herunder at reducere risikoen for overførsel af smitte til og fra det omgivende miljø.

Dentallaboratorier er ikke omfattet af denne standard.

2 Normative referencer

Følgende dokumenter er nødvendige for anvendelsen af dette dokument. For daterede referencer gælder kun den nævnte udgave. For udaterede referencer gælder den nyeste udgave af det pågældende dokument (med tillæg).

DS 2450-1, *Krav til sundhedssektorens ledelsessystemer – Styring af risiko og infektionshygiejne*

DS 2451-2, *Styring af infektionshygiejne i sundhedssektoren – Del 2: Krav til håndhygiejne*

3 Definitioner

3.1 affaldsrum

rum til opbevaring af fyldte affaldssække til dagrenovation og risikobokse til risikoaffald samt kemikalieaffald

3.2 dentalmateriale

stof eller en sammensætning af stoffer specielt fremstillet og/eller beregnet til brug for autoriserede personer inden for tandpleje og/eller dermed forbundne arbejds gange